

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Gdzie i jak>Prawo którego kraju zostanie zastosowane?

Prawo którego kraju zostanie zastosowane?

Irlandia

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Podstawowym źródłem norm kolizyjnych w Irlandii jest prawo zwyczajowe, w związku z czym podlegają one zmianom i ewoluują. Ponieważ orzecznictwo w tym obszarze jest stosunkowo ubogie, trudno jest jednoznacznie stwierdzić, jakie prawo jest właściwe w szeregu obszarów. Dotyczy to w szczególności prawa rodzinnego. Podobnie jak w przypadku przepisów regulujących jurysdykcję, tradycyjne przepisy regulujące wybór prawa właściwego są zatem stopniowo zastępowane przez konwencje międzynarodowe i przepisy UE.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska z 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych

Konwencja rzymska z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych

1.3 Główne konwencje dwustronne

Nie mamy wiedzy na temat żadnych konwencji dwustronnych zawierających przepisy dotyczące wyboru prawa właściwego, których Irlandia jest stroną.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Co do zasady normy kolizyjne są stosowane wyłącznie wówczas, gdy przynajmniej jedna strona wniosła o ich zastosowanie.

2.2 Odesłanie

Sądy irlandzkie rzadko rozpatrują sprawy wymagające odwołania się do poglądów doktryny.

2.3 Zmiana łącznika

Nie przyjęto żadnego jednolitego podejścia w tym obszarze.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Chociaż brakuje orzecznictwa w tym zakresie, jest mało prawdopodobne, aby Irlandia zastosowała prawo obce sprzeczne z irlandzkim porządkiem publicznym.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sądy irlandzkie wymagają, by treść prawa obcego udowodnić jako fakt. Strona, która zamierza się oprzeć na prawie obcym, musi się na nie powołać oraz udowodnić jego treść jako fakt w sposób zadowalający dla sędziego. W przypadku sprzeczności dowodów przedstawionych przez strony sąd może ocenić wiarygodność biegłych, a następnie rozważyć podstawowe dowody (np. zagraniczne ustawy i orzecznictwo), w szczególności jeżeli zastosowano w nich koncepcje znane sędziemu irlandzkiemu. Jeżeli zgodnie z irlandzkimi normami kolizyjnymi należy zastosować prawo obce, ale żadna ze stron nie udowodni jego treści, sąd przyjmie zwykle domniemanie, że jest ono takie samo jak prawo irlandzkie, o ile nie zostanie przedstawiony dowód przeciwny.

Aby udowodnić treść prawa obcego, przeprowadza się co do zasady dowód z opinii biegłego, przy czym nie jest wystarczające, by strony przedstawiły przed sądem tekst zagranicznej ustawy, orzecznictwa lub innego dokumentu stanowiącego podstawę prawną. Osoba posiadająca kwalifikacje prawnika w zagranicznym systemie prawnym lub posiadająca wystarczające doświadczenie praktyczne w tym systemie może przedstawić dowody potwierdzające treść prawa obcego. Sąd zasadniczo nie przeprowadza własnych czynności wyjaśniających w odniesieniu do prawa obcego.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Irlandia jest sygnatariuszem Konwencji rzymskiej z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych. Irlandia wdrożyła tę konwencję przepisami prawa stanowionego, tj. ustawą z 1991 r. o zobowiązaniach umownych (prawie właściwym). Postanowienia konwencji mają zastosowanie do zobowiązań umownych we wszystkich sytuacjach obejmujących wybór pomiędzy prawem różnych państw. Niektóre rodzaje umów, takie jak zobowiązania umowne wynikające ze stosunku rodzinnego, nie podlegają jednak jej postanowieniom.

Należy odnotować, że rozporządzenie nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („Rzym I”) jest bezpośrednio stosowane w Irlandii. Irlandia nie zgodziła się jednak na wdrożenie rozporządzenia nr 1259/2010 („Rzym III”), które wdraża zacieśnioną współpracę w obszarze prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej w jurysdykcjach uczestniczących państw członkowskich.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

W odniesieniu do prawa rodzinnego lub pozwów o rozwód sądy irlandzkie uznają za właściwą zasadę orzekania zgodnie z prawem państwa sądu orzekającego, ponieważ gwarantuje ona pewność prawa. W Irlandii nie przyjęto ustawodawstwa regulującego kolizję przepisów w sprawach dotyczących czynów niedozwolonych i orzecznictwo w tym zakresie jest również ubogie. Sądy irlandzkie stosują zasadę orzekania zgodnie z prawem państwa sądu orzekającego, a także zasadę orzekania zgodnie z *lege loci delicti*, zgodnie z którą należy zastosować prawo państwa, w którym popełniono czyn niedozwolony. Sądy mogą również uwzględnić właściwe prawo deliktów, w którym zaleca się przyjęcie elastycznego podejścia umożliwiającego sądowi uwzględnienie wszystkich poszczególnych łączników oraz rozstrzygnięcie kwestii właściwości na tej podstawie.

Należy odnotować, że rozporządzenie nr 864/2007 dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) jest bezpośrednio stosowane w Irlandii.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Miejscem zamieszkania dziecka jest miejsce zamieszkania jego ojca, jeżeli rodzice dziecka byli małżeństwem w chwili narodzin dziecka. Jeżeli rodzice dziecka nie byli małżeństwem w chwili jego narodzin lub jeżeli ojciec nie żył w chwili jego narodzin, miejscem zamieszkania dziecka jest miejsce zamieszkania jego matki. Zasada ta ma zastosowanie do chwili ukończenia przez dziecko 18. roku życia, kiedy to nabywa ono pełnoletność i zdolność do czynności prawnych w zakresie wyboru miejsca zamieszkania.

Miejsce zamieszkania można wybrać wyłącznie poprzez faktyczne zamieszkiwanie w danej jurysdykcji z zamiarem pobytu stałego lub bezterminowego. Jeżeli którakolwiek z tych przesłanek przestaje być spełniona, miejscem zamieszkania danej osoby ponownie staje się jej pierwotne miejsce zamieszkania. Kobieta zamężna ma własne miejsce zamieszkania, niezależnie od miejsca zamieszkania męża.

3.4 Ustanowienie władzy rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

Ustawą z 1987 r. o statusie dzieci zniesiono instytucję pozamałżeńskiego pochodzenia dziecka. Zgodnie z tą ustawą stosunek między daną osobą a jej ojcem i matką należy ustalać niezależnie od tego, czy ojciec i matka są lub byli małżeństwem.

Niezależnie od tego, jeżeli rodzice dziecka nie są małżeństwem w chwili narodzin dziecka ani w chwili jego poczęcia, dziecko nie uznaje się za pochodzące z małżeństwa. Dziecko może jednak zostać uznane przez następcze zawarcie małżeństwa przez jego rodziców. Nie ma żadnej różnicy między konstytucyjną pozycją dziecka pochodzącego z małżeństwa oraz dziecka uznanego. Nie ma również różnicy między prawami dziecka do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych od swoich rodziców lub do dziedziczenia po którymkolwiek z rodziców niezależnie od tego, czy rodzice kiedykolwiek byli małżeństwem. Jeżeli sądy irlandzkie mają jurysdykcję w danej sprawie na podstawie rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej („Bruksela II bis”), zasadniczo będą one stosować prawo irlandzkie.

Jeżeli sądy irlandzkie mają jurysdykcję w sprawie dotyczącej przysposobienia, zastosowanie również będzie miało prawo irlandzkie.

Należy odnotować, że sądy wyższej instancji posiadają dorozumianą właściwość do wydawania orzeczeń w zakresie egzekwowania konstytucyjnych praw dzieci będących obywatelami Irlandii, niezależnie od miejsca zwykłego pobytu dziecka. Przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu swojej właściwości sąd będzie się kierował tym, czy jest to właściwe lub odpowiednie w danych okolicznościach, uwzględniając zasadę prawa prywatnego międzynarodowego dotyczącą kurtuazji międzynarodowej (*comitas gentium*).

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

Jeżeli chodzi o małżeństwo, prawo irlandzkie, tj. 34. poprawka do konstytucji przyjęta dnia 22 maja 2015 r., stanowi, że dowolne dwie osoby, niezależnie od płci, mogą zgodnie z prawem zawrzeć związek małżeński. W związku z tym osoby zdolne do zawarcia małżeństwa, oraz w przypadku których nie występują przeszkody do jego zawarcia, będą mogły zawrzeć małżeństwo niezależnie od płci biologicznej po uchwaleniu i wejściu w życie ustawy o małżeństwie z 2015 r. Małżeństwo nie zostanie uznane za ważne w Irlandii, jeżeli jedna ze stron jest transseksualistą i zawarło małżeństwo jako osoba o nowo nabytej płci. Zgodnie z przepisami prawa prywatnego międzynarodowego małżeństwo zawarte za granicą zostanie uznane wyłącznie w przypadku spełnienia szeregu przesłanek. Strony muszą dopełnić formalności obowiązujących w jurysdykcji, w której odbywa się ceremonia zawarcia małżeństwa (*lex loci celebrationis*). Strony muszą mieć zdolność do czynności prawnych w zakresie zawierania małżeństw zgodnie z przepisami obowiązującymi w jurysdykcji, w której miały miejsce zamieszkania. Małżeństwo zawarte za granicą musi się wpisywać w zwyczajową koncepcję małżeństwa w Irlandii. Na przykład małżeństwo potencjalnie poligamiczne nie zostanie uznane.

W rozporządzeniach wydanych na mocy art. 5 ustawy z 2010 r. o zarejestrowanych związkach partnerskich oraz niektórych prawach i obowiązkach konkubentów uznaje się, że niektóre kategorie zagranicznych zarejestrowanych związków są uprawnione i zobowiązane do takiego samego traktowania zgodnie z prawem irlandzkim jak związki partnerskie zarejestrowane w Irlandii, pod warunkiem że zainteresowana para miałaby zdolność do czynności prawnych w zakresie rejestracji związku partnerskiego w Irlandii.

Jeżeli chodzi o jurysdykcję w zakresie spraw dotyczących rozwodu, separacji sądowej lub unieważnienia małżeństwa, rozporządzenie nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej („Bruksela II bis”) jest bezpośrednio stosowane w Irlandii. W sprawach, w których żadne inne państwo członkowskie nie posiada jurysdykcji zgodnie z rozporządzeniem Bruksela II bis, sądy irlandzkie mogą uznać swoją jurysdykcję, jeżeli co najmniej jedna ze stron posiada miejsce zamieszkania w Irlandii w chwili wszczęcia postępowania.

Jeżeli sąd irlandzki posiada jurysdykcję w postępowaniu rozwodowym, będzie stosował własne prawo w toku postępowań w sprawach na gruncie prawa rodzinnego oraz do wszystkich kwestii dodatkowych lub powiązanych.

Jeżeli rozporządzenie Bruksela II bis nie ma zastosowania, rozwód zagraniczny zostanie uznany, jeżeli orzeczono go w państwie, w którym jedno z małżonków miało miejsce zamieszkania w chwili wszczęcia postępowania rozwodowego.

3.5.1 Obowiązki alimentacyjne

Roszczenia alimentacyjne podlegają obecnie rozporządzeniu Rady nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych.

Co do zasady celem rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych jest zapewnienie szeregu wspólnych zasad odnoszących się do jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania, wykonywania, współpracy oraz ujednoczonych dokumentów, aby ułatwić skuteczne odzyskiwanie należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych w całej Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę, że jednym z głównych celów rozporządzenia jest umożliwienie wierzycielowi alimentacyjnemu łatwego uzyskania w danym państwie członkowskim orzeczenia, które automatycznie będzie wykonalne w innym państwie członkowskim bez dokonywania żadnych dodatkowych formalności, rozporządzenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych obejmuje środki odnoszące się do jurysdykcji, kolizji przepisów, uznawania i wykonalności orzeczeń, wykonywania orzeczeń i pomocy prawnej oraz ma na celu nawiązanie współpracy między organami centralnymi. Zgodnie z przepisami rozporządzenia obowiązek wykonania pierwotnego orzeczenia bez dokonywania zmian jest bezwzględny, przy czym orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim nie może być w żadnym przypadku przedmiotem ponownego badania co do jego istoty w państwie członkowskim, w którym dochodzi się następnie uznania i wykonania. Skutek netto rozporządzenia polega zatem na uniemożliwieniu sądowi państwa członkowskiego, przed który nie wytoczono powództwa, wydawania nowych lub powiązanych orzeczeń.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

W braku przeciwnego zamiaru umowa małżeńska majątkowa pomiędzy stronami będzie interpretowana zgodnie z prawem miejsca zamieszkania małżonków. W przypadku braku tego rodzaju umowy prawo właściwe również będzie ustalane zgodnie z miejscem zamieszkania małżonków. Jeżeli małżonkowie zamieszkują wspólnie, jest to równoważne wspólnemu miejscu zamieszkania. Jeżeli nie zamieszkują wspólnie, miejsce zamieszkania małżonków zostanie prawdopodobnie ustalone zgodnie z prawem właściwym, z którym strony oraz małżeństwo mają najściślejszy związek.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Co do zasady prawem regulującym dziedziczenie nieruchomości jest prawo miejsca położenia nieruchomości, podczas gdy prawo państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zamieszkania w chwili śmierci, reguluje podział i dziedziczenie jego ruchomości.

Zdolność testowania podlega prawu miejsca zamieszkania spadkodawcy, chociaż istnieje pogląd, zgodnie z którym w przypadku nieruchomości należy zastosować *legem rei sitae*.

Jeżeli miejsce zamieszkania spadkodawcy zmieni się między datą sporządzenia testamentu a datą śmierci, istnieje spór w doktrynie dotyczący tego, czy przedmiotowa zdolność powinna podlegać prawu miejsca zamieszkania z chwili sporządzenia testamentu czy z chwili śmierci.

Testament jest ważny ze względu na formę zgodnie z ustawą o dziedziczeniu z 1965 r., jeżeli jest zgodny: z prawem miejsca, w którym spadkodawca dokonał rozrządzenia testamentowego; z prawem obywatelstwa, miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy z chwili dokonania rozrządzenia albo z chwili śmierci spadkodawcy; lub – w odniesieniu do nieruchomości – z prawem miejsca ich położenia.

3.8 Nieruchomości

W prawie irlandzkim dokonuje się rozróżnienia między ruchomościami a nieruchomościami oraz stosuje się prawo państwa położenia rzeczy w celu ustalenia, czy sprawa dotyczy ruchomości, czy też nieruchomości.

Co do zasady prawem właściwym dla nieruchomości jest prawo miejsca ich położenia.

3.9 Niewypłacalność

Rozporządzenie nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego („rozporządzenie w sprawie upadłości”) zawiera przepisy dotyczące upadłości w odniesieniu do postępowania upadłościowego w całej UE [1]. Art. 3 rozporządzenia w sprawie upadłości stanowi, że sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku postępowania upadłościowego wszczętego w Irlandii sądy irlandzkie zastosują zatem irlandzkie prawo regulujące wytaczanie, weryfikację i dopuszczalność roszczeń w postępowaniu upadłościowym. Główne akty prawne regulujące te kwestie to: ustawa o spółkach z 2014 r., ustawy o upadłości konsumenckiej z lat 2012–2015 oraz ustawa o niewypłacalności z 1988 r.

Przydatne łącza

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] Zastąpione ze skutkiem od dnia 26 czerwca 2017 r. wersją przekształconą rozporządzenia (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego.

Ostatnia aktualizacja: 08/04/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.